
Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] och [REDACTED] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 16 december 2021 överlämnade Örebro universitet ett ärende om oredlighet i forskning till nämnden. Överlämnandet har skett i enlighet med 6 § i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning.

Överlämnandet avser ett forskningsprojekt och hur det rapporterats i två forskningsdatabaser samt hur projektet redovisats i artikeln: [REDACTED]

Aktuellt projekt var [REDACTED] avhandlingsprojekt. Syftet var att undersöka så kallad dansintervention och se dess effekt på unga flickors somatiska besvär såsom huvudvärk, trötthet och smärta. Även stress, nervositet, ångest och irritation har varit intressant för projektet. Projektet pågick mellan 2008 och 2012 och har registrerats i ResearchWebb¹ 2010 och i ClinicalTrials² 2012.

Av överlämnandet framgår att misstanken om oredlighet i forskning rör två punkter.

1. I projektet har 138 slumpvis utvalda patienter ingått i dansinterventionen. Av dessa ska 50 ha exkluderats från den statistiska analysen. I överlämnandet framgår att det misstänks att dessa 50 inte har presenterats i artikeln och att det heller inte redovisats varför de har exkluderats.
2. I projektet ska det ha använts en enkät med 88 frågor för patienterna att besvara. Projektet och centrala enkätfrågor har registrerats både i forskningsdatabasen ResearchWebb år 2010 och i forskningsdatabasen ClinicalTrials 2012. I ResearchWebb har enkätfrågorna 11 – 16 lyfts fram som mest centrala medan det i ClinicalTrials är fråga 9 som meddelades vara projektets viktigaste fråga. Denna förändring sägs vara anmärkningsvärd då

¹ <https://researchwebb.org>

² <https://clinicaltrials.gov>

det inte bör ha genererats några preliminära resultat mellan 2010 och 2012 som kan ha bidragit till denna förändring i vilka frågor studien fokuserar på. Sammanfattningsvis hävdas att forskarna ändrat en ursprunglig utfallsvariabel efter att de gjort en preliminär analys av insamlade data.

Örebro universitet har överlämnat ärendet som misstänkt förfalskning med anledning av att det kan misstänkas att data i artikeln [REDACTED] från 2013 har manipulerats i och med att materialet presenteras på ett sätt som avviker från det ursprungliga forskningsprotokollet.

Forskarna har inkommit med ett gemensamt yttrande. De ställer sig oförstående till att data skulle ha manipulerats. Vad gäller de 50 personerna som exkluderats ur studien så menar de att dessa visst både har analyserats och presenterats i publikationen från 2013 och i [REDACTED] avhandling. Personerna ska ha ingått i en kontrollgrupp under studiens första år för att därefter fortsätta ingå en kontrollgrupp eller att inkorporeras i dansinterventionsgruppen. Vad gäller frågan om att projektets fokus ändrats mellan år 2010 och år 2012 anger forskarna att det inte gått att registrera projektet på liknande sätt i ClinicalTrials som de tidigare gjort i ResearchWebb eftersom de två databaserna har olika fokus.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet³ ⁴. De redogörs också för i Vetenskapsrådets publikation God forskningssed⁵. Fabricering beskrivs, enligt förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat.

³ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

⁴ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

⁵ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

Nämnden konstaterar att samtliga patienter som ingått i projektet redovisats i den anmälda artikeln, även de 50 som exkluderats. Vidare menar nämnden att forskningsprojektet presenterats på olika sätt i de två forskningsdatabaserna beroende på databasernas olika frågeställningar. Nämnden konstaterar slutligen att det inte framgår av ärendets handlingar att någon ursprunglig utfallsvariabel har ändrats, det vill säga att data skulle ha manipulerats eller förfalskats.

Sammanfattningsvis finner nämnden att [REDACTED] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Magnus Gudmundsson.

Thomas Bull
Ordförande

Magnus Gudmundsson
Handläggare